

ב"ה, - הפלגת העונשים החמורים של

החטא דעיוות הדין, כמתואר בדברי חז"ל:

פרעניות שבא לעולם, לא בא אלא בשביל דייני ישראל! (המטין את הדין, רש"י), (שבת קל"ט, א').

7. אין בן דוד בא עד שיכלו שופטים רעים מישראל (שם, וסנהדרין צ"ח, א').

8. לא גלתה יהודה אלא על שלא העמידו את הדין, שנאמר (איכה א', ה') היו שרי' כאילים לא מצאו מרעה, מה איל זה, ראשו של זה בצד זנבו של זה, כך דייני ישראל שבאותו דור [שהדיינים שבזמנינו הם גלגולים מהם, וכדלקמן, זה כובש פניו מפני זה, וזה כובש פניו מפני זה] כלומר שמשתפין פעולה לעיוות הדין (לנהל מהלך המשפטים לפי טובת ה"ביזנעס" - נגד הלכות מפורשות שבהלכות דיינים שבשולחן-ערוך), ומעלימים עיניהם איש מרשעת רעהו], כך אמר להם הנביא: שריך סוררים וחברי גנבים רודפי שלמונים (ישעי' א', כ"ג), מהו רודפי שלמונים? שהיו אומרים זה לזה: עשה עמי [טובה] היום [שבעל דין פלוני ינצח] ואני אשלם לך למחר! והנביא צווח ואומר: מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה מרצחים! חכיתי להם שיעמידו את השופטים ויקיימו את הדין, הן לא כן עשו, אלא עשו את [ה"ביזנעס אינטערעססן"] שלהן עיקר - ואת הדין טפילה, שנאמר (ישעיהו ה', ו') ויקו למשפט - והנה משפח! לצדקה - והנה צעקה! ולפיכך ה' במשפט יבא אם זקני עמו (אוצה"מ קל"ח, ח').

1. כד דין דן דינא דשקרא - שליט עלי' מלאך המות ושחיט לי' - ולבתר אוקיד לי' בגיהנם (זהר הקדוש, רעיא מהימנא משפטים, קי"ז, א').

2. כתב הד"מ ברקנ"ט בתחילת פרשת משפטים (דיבור המתחיל "אשר תשים לפניהם") בשם מדרש רות, וזה לשונו: פתח ההוא סבא ואמר, ויהי בימי שפוט השופטים (רות א', א'), בזמן שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, למי דן תחלה? לאותם שהם דנין את העולם, ומי דן להם הקדוש ברוך הוא - מפני קלקול הדין!

3. אמר ר' יודן, מאי דכתיב (משלי י"ג כ"ג), רב אמר ניר ראשים ויש נספה בלא משפט... יש מי שעומד בשלוח ונספה מן העולם, על איזה עון? על עון שמקלקל את הדין ומעוותין אותו! (הב"י בבדק הבית, חו"מ א').

4. כל דין שמטה את הדין, גורם שממון לעולם, שנאמר (שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל, המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו, ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבינו לא תבא עלינו רעה, לכן מביא עליהם שלש פרעניות (אוצה"מ קל"ח, ח').

5. כל דין שנוטל מזה ונותן לזה שלא כדין, הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו [נפשות] את נפשו (שם, שם).

6. אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, "צא ובדוק" בדייני ישראל, שכל

דיינים הרודפים אחר הבצע ומעוותים הדין, מתוארים בכל לשון בזיון מחז"ל, ודברי הפוסקים: שאינם בגדר תלמידי חכמים שמצויין על בזיונם, אדרבה מצוה לבזותם

אלא שמצוה להקל ולזלזל בו!
(טור שולחן ערוך חושן-משפט ח',
א').

5. שהכתוב קראן אלהי כסף
וזהב, ודרשינן אלהים הנעשה
בשביל כסף, דומיא דעבודה-
זרה דמצוה לזלזל בהו (סמ"ע
שם, ה').

6. ואין עומדין מפניו, ואין קורין
אותו רבי, והטלית שעליו כמרדעת
של חמור (ביאור הגר"א, שם ז',
בשם הירושלמי).

7. והנהנה ממנו – כנהנה
מעבודה-זרה, והמהנה –
כמהנה לעבודה-זרה, והמכבדו
– כמכבד לעבודה-זרה (פ"ת
שם, ג', בשם הבר"י).

8. וכל לצנותא אסור – לבד
מלצנותא דעבודה-זרה, והרי הדין
הזה דינו כעבודה-זרה! ואיתא
במסכת מגילה (כ"ה, ב') דצורבא
דרבנן דסני שומעני' שרי לבזוי'
בגימ"ל ושי"ן (שאלות-ותשובות
חת"ס ח"ו, ליקוטים סימן נ"ט).

1. כל דיין המקלקל את הדין
קרוי "עוול", "שונאוי" ו"משוקץ",
"חרם" ו"תועבה!" (תורת כהנים
ויקרא י"ט, ל"ה).

2. תלמיד חכם שמבטל לימודו
לאצור ולהרבות ממון, ומעשיו אינם
מתוקנים, יותר גרוע הוא מעם
הארץ! וקרא דלא תטע מזהרין
שלא להעמיד דיין שאינו הגון
מפני רשעו, כגון שהוא... רודף
שלמונים, ואפילו חכם טובא כדואג
ואחיתופל, דהיינו דאפקי' בלשון
אשירה שהוא צומח, לאשמעינן דאף
על גב דאית בי' צורך להצמיח דיעות
בביאור ההלכה, אפילו הכי אנן
מוזהרין שלא להעמידו דיין (שאלות-
ותשובות הראש כלל ט"ז, סימן י',
ושאלות-ותשובות מהרי"ק, סימן
קי"ז, ושאלות-ותשובות בנימין זאב
סימן רנ"ו).

3. כל דיין שיושב ומגדיל שכר
לסופרים ולשמשים, הרי זה בכלל
הנוטים אחרי הבצע (טור שולחן-
ערוך חושן-משפט סימן ד').

4. דיין המתמנה בשביל כסף
וזהב, אסור לעמוד לפניו, ולא עוד

ב"ה, - העונשים החמורים בעולם הזה ובעולם הבא על העוון ד"גזילה" של הדיינים (על ידי שמזכה ומחייב בעיות הדין, וכל שכן כשמאשר גזילה, או אפילו כשפוסק על פי דין, אלא שמאבד את ממונם של הבעלי-דין בבילוי הזמן היקר שלהם לבטלה)

3. דיין גזלן, שיושב לדון למי שגזל, ואומר השב את הגזילה, הוא יוצא לחוץ ומשחק עליו ואומר: ראו שהוא גוזל לאחרים. ולי אומר השב הגזילה? נמצאו דבריו מתברין, ועל זה צווח שלמה: וחכמת המסכן בזויה (ילקוט שמעוני דברים, רמז תשצ"ג).

4. קשה גזל הדיוט יותר מגזל גבוה (ילקוט שמעוני ויקרא, רמז תע"ה).

5. גדול גזל של עניים יותר מעון דור המבול, שמרתיח מדת הדין עליהם (ילקוט שמעוני תהלים, רמז תרנ"ז).

6. אין לך חמור בכל האיסורין שבתורה מעונש הגזלן דאר"א כל עבירות שבתורה עברו דור המבול, ולא נחתם עליהם גזר דינם למחות את זכרם במי המבול עד שפשטו

1. גזילת העני בבתיכם (ישעיהו ג', י"ד) וכי בבתיכם [של הדיינים] היתה הגזלה? אלא מתוך שצווחין העניים על גזילותיהם, והם מעלימים עיניהם [וכל-שכן וקל-וחומר כשאף מאשרים ומצדיקים זאת על-ידי פסק-דין מעוות...!], מעלה עליהם הכתוב כאילו הגזילה בבתיכם! לכך אמר הקדוש ברוך הוא אין לי חפץ בקרבנותיכם וגם לא בתפילותיכם, שנאמר (ישעיהו א', ט"ו) ובפרישכם כפיכם אעלים עיני וגו', אמרו ישראל, ומה נעשה וישיב חרון אפיו? אמר להם (ישעיהו א', י"ז): למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ (אוצה"מ קל"ח, ח').

2. החזיקו יד ה"נגזל" להצילו מיד עושקו, ולא חומץ [את ה"גוזל"], (יומא ל"ט, כ'. קידושין נ"ג, א'. סנהדרין ל"ה, א' וברש"י שם).

16. וראוי שנדע כי כל העונות מתכפרות בתשובה חוץ מי שיש בידו גזל ועושק (ס"ח, תר"ג).

17. בעוון גזל בני אדם אוכלים בשר בניהם ובנותיהם (ילקוט שמעוני עמוס, רמז תקמ"ב).

18. לעתיד לבוא הפה והכרס מדיינין זה עם זה, הפה אומר לכרס כל מה שגזלתי וחמסתי בך נתתי, ולאחר ג' ימים כריסו של אדם נבקעת, ומסרחת לפה, והיא אומרת לו: הא לך כל מה שגזלת וחמסת (בראשית רבה ק', ז'. ויקרא רבה י"ח, א').

19. אמר רבי יהושע בן לוי, פעם אחת הלכתי בדרך ומצאתי אליהו הנביא זכור לטוב, אמר לי רצונך שאעמידך על שער גיהנם, אמרתי לו הן, הראיני בני אדם שתלויין בידיהם, ומאכילין אותם בעל כרחם חול דק, והיו שיניהם נשברות, והקדוש ברוך הוא אומר להם: רשעים, כשאכלתם את הגזל הי' מתוק בפיכם – ועתה אין בכם כח לאכול? (אוצה"מ, פ"ב).

20. שוד רשעים יגורם (משלי כ"א, ו') [יגור אותם, (רש"י)], הגזל עצמו יביא עליהם פחד, כי מאנו לעשות משפט – להשיב הגזל לבעליו (מצודת דוד).

ידיהם בגזל (תנחומא נח, ד'. ילקוט שמעוני הושע, רמז תק"ב).

7. משל לסאה שהיא מליאה עונות, מי מקטרג בראש כולם, ה"גזל"!

8. משל לבני-אדם שהי' בהן עובד עבודה זרה ומגלי עריות ושופכי דמים, ו"גזל" שקול כנגד הכל (ויקרא רבה ל"ג, ג).

9. כל מי שיש בידו גזילה אין לו מחילה (אוצה"מ"ד).

10. לא יפשוט אדם ידו בגניבה, שמה שביקש לא ימצא, ומה שבידו יטלו ממנו (אוצה"מ"ד, ת"נ).

11. מי שמתקרב אל שפת קברו בכל יום – יתפרנס מן הגזל (אוצה"מ"ד, ת"נ).

12. ר"א אומר, אל ימצא בידך גזל, שכל אברוך מעידין בך (אוצה"מ"ד, רמ"ג).

13. יש מתעשר ואין כל (משלי י"ג, ז'), מתעשר בגזל עניים, ולבסוף אין לו כלום (רש"י, שם).

14. אדם שגוזל וחומס בעולם הזה, אינו יוצא מעולמו עד שאחרים בוזזין אותו (מדרש משלי י"ג, כ"א).

15. כל מי שידין מלוכלכות בגזל, הוא קורא להקדוש ברוך הוא ואינו עונה אותו (שמות רבה כ"ב, ב').

ב"ה, - שני עונשים מבהילים על דיינים שמדקדקין דקדוקין לזכות את הרשע – אפילו על פי הדין (וכל שכן בעיות הדין)

1. כתב הר"ם מרקנ"ט ראש פרשת משפטים (דיבור המתחיל "אשר תשים") בשם מדרש רות הנעלם: אמר ר' יודן כל דיין שלא "מחמיר" את הדין אין מחמיצין את דינו למעלה ומסתלק מן העולם קודם זמנו, הדא הוא דכתיב (משלי י"ג, כ"ג) ויש נספה בלא משפט. יש מי שדן דין אמת לאמיתו... ונתפסו כגון דיין שדן ומדקדק דקדוקין לזכות לרשע...!, והדיין מסתלק עצמו מלהענישו, ומדקדקין בענין הדין למצוא פתח לזכות אותו מן הדין ממש, כשהקדוש ברוך הוא דן את העולם אותו דיין נתפס עליו ונסתלק עליו קודם זמנו, ואם לאו [רוצה לומר, כשאינו מסתלק מן העולם, אז יתן לו הקדוש ברוך הוא העונש דלקמן (חידושי הגהות, שם אות י'),], עליו נאמר (איוב י"ח, י"ט): לא נין לו ולא נכד בעמו, כשעצמו אינו נתפס [נתפס זרעו]... דלא תימא דיינא אפיק לי' בדין תורה וסגי לי', אלא דיינא דלא עביד סייג לתורה – אין לו סייג לא בעולם הזה ולא לעולם הבא סייג, שלא נין ונכד, עצור ועזוב הוא בעולם הזה, ובעולם הבא מעבירים ממנו אותם מעשים טובים שהם סייג לעולם הבא לאדם (הב"י בבדק הבית, חו"מ סימן ב').

2. נודע, דעיקר ביאת האדם לעולם הזה, הוא כדי לתקן מה שפגם בגלגולים הקודמים, ואם רוצה האדם לדעת איזה פגם שבא לתקן, כבר נתנו בספר הקדוש "שבט מוסר" (א', י"ג) סימן לזה: דלאותה עבירה שנמשך אלי' – ורודף אבתרי' להכשילו – ויש לו נסיון גדול וקשה לפרוש ממנה, ידע בבירור שבשביל זה הוא עיקר ביאתו לעולם לתקן עניינה (אור המאיר, נשא).

3. עכשיו – טרם ביאת המשיח, הוא ההזדמנות האחרונה להנך דיינים שבימינו שיתקנו את מה שקלקלו בגלגולם הקודמים עלי אדמות, ולא די שלא תיקנו אלא שעוד קלקלו יותר – ורחמנות גדולה עליהם (שפוט השופטים מבוא פ"ב, אות ב', בשם הגה"צ מדעברעצין זצוק"ל).

ב"ה, - הקדוש ברוך הוא אינו וותרן, ואף אם אין העונשים באים מיד, בודאי שיבואו לבסוף

ה' - ושלום יהי' לי, כי לא נעשה בו דבר (רש"י ומצודת דוד שם), [על זה אמר דוד] שבור זרוע רשע.

4. יש שיצליח בעוולה - כדי שירבה עונות ולא יעשה תשובה - ופתאום יאבד הכל, ולכן יזהר אדם מכל אלה - וישיב בעוד ממון בידו" (ס"ח, תרמז).

5. אם עושק רש וגזל משפט, אל תתמה על החפץ כי גבוה מעל גבוה שומר (קהלת ה, ז'). אם תראה שהם עושקים רשים וגוזלים משפט, ואתה רואה שהקדוש ברוך הוא משפיע להם טובה ואינו נפרע מהם, אל תתמה על החפץ, כי כן דרכו להאריך אפו ולהמתין עד שתתמלא סאתם, ואחר כך נפרע מהם בבוא עת פקודתם (רש"י, שם).

6. ואל תתיאש מן הפורעניות (אבות א', ז').

7. מלמד שיהא לבו של אדם מתפחד בכל יום ויאמר, אוי לי שמא תבא עלי פורעניות היום, ושמא למחר (אבות דרבי נתן, ט').

1. אמר רבי חנינה, מאן דאמר דרחמנא וותרן, יתוותרון בני מעוהי, אלא מאריך רוחי' וגבי דידי' (ירושלמי שקלים ה', א'. ביצה ג', ח'. תענית ב', א').

2. ועת משפט ידע לב חכם (קהלת ה'), חכם לב רואה את הנולד והוא משים אל לבו אם היום אעביר על המצות ואין מי שימחה בידי, למחר יבא עת שיעשה הקדוש ברוך הוא בו משפט על שעבר על תורתו. מי שלבו חכם יודע הוא שאם יעבור על המצות יעשה הקדוש ברוך הוא משפט בו, ועתיד ליתן את הדין...!, ואף על פי שאין נפרעין ממנו מיד, ואל יחשוב שהקדוש ברוך הוא יוותר לו על עוונו, אלא מאריך רוחי' וגבי דידי'...!, שאין אדם יכול להנצל מדינו של הקדוש ברוך הוא שלא ימדוד לו כמדתו (במדבר רבה י"ד, ו').

3. כי הלל רשע על תאות נפשו (תכלים י', נ. ט"ז), בעבור שהרשע מהלל ומשבח עצמו שהשיג תאותו, ו[דיין] הגזלן בעת עשותו נאצות, אז יתברך בלבבו לאמר: נאץ

ב"ה, - פסק-דין ד"בוררות" אין לה שום תוקף, ודיינים המחתימים את הבעלי-דין (בשטר-בירורים) שמקבלים טעות, אינו מועיל להקל מעליהם העונשים שעל עיוות הדין

בזמנינו, שהבוררים לוקחים כסף הרבה יותר משכר בטילה, כל דיניהם בטילים [אפילו כשקיבלם עליהם בחתימת שטר-בירורים], דחכמינו זכרונם לברכה לקחו מהם שם "דיין", ו"כתב סירוב" שלהם אינו כלום, שאין כאן דין ואין כאן דיין (שאלות-ותשובות אבן ישראל, להגאון הצדיק יעקב ישראל פישער שליט"א [זצ"ל], חלק ח', סימן צ').

שטרי בירורין שכתוב בה שלא יכלו לילך לבית-דין אחר [לברר הטעות בפסק-דין] – ואם אחר כך יראו להם שטעו במפורש לא יחזרו בהם – בטל ומבוטל לגמרי, דאנו אומדין דעתו של אדם כשבא לפני בית-דין לדין-תורה, שידונו לו כדין-תורה, ובודאי

שאין רצונו למסור כל מה שיש לו לחבירו, דאם לא כן הי' הולך לג' רועי בקר, וחס ושלום לעשות שטרי בירורין כאלו, ולהתנות בפירוש שאפילו יפסקו נגד התורה [חייב לקבל עליו]... וקורין לזה "דין תורה", והלא זה אפילו דין דחצתא ליכא כאן, וחס ושלום לדייני ישראל אמיתיים לכופ בני ישראל לדינא דדיינא שלא על פי התורה, ועלי ועל צווארי שאם יכתבו כתב "סירוב" – אני מבטלו מעיקרא, וחס ושלום להתדיין בפניהם, כי הם עלולים ליקח מזה וליתן לזה שלא על פי התורה (הגאון הצדיק מנשה קליין שליט"א, בקובץ "שערי הלכות", גליון כ"ד, אדר תשנ"ט).

כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דְבַר "לְמִשְׁפָּט" – "בֵּין" (דִּין) "לְדִין"

(דברים פרק יז ח)

חכמינו זכרונם לברכה הקדושים במשנה (אבות ד', י"א): חרב בא לעולם על עיני ועוות הדין. וכן הזהירו לנו חכמינו זכרונם לברכה (שבת קל"ט, א') – בברירות: "אם ראית דור ש"צרות רבות" באות עליו – צא ובדוק בדייני ישראל, שכל פורעניות שבא לעולם – לא בא אלא בשביל דייני ישראל, וכמו כן הזהירו אותנו חכמינו זכרונם לברכה (דברים רבה, פרשה ה'). תנחומא, משפטים ד'): דאם אין "דין" למטה (כלומר כשהבתי דין אינם עושין ה"דין" – להציל עשוק מיד עושקו), אז יש "דין" למעלה (כלומר ששולחין "דינים" ועונשים מן השמים). וזה לשונו: אמר הקדוש ברוך הוא שמרו את המשפט מלמטה – שלא תגרמו לי לעשות משפט מלמעלה. כיצד, אם עשו התחתונים את הדין – איני דן את עולמי [ועיין משנה ברורה (סימן תר"ב, סימן קטן ט'), ושאלות-ותשובות מהרשד"ם (יורה דעה סימן קנ"ג), ושאלות-ותשובות מהר"ם גלאנטי (סימן כ"ז), ושאלות-ותשובות מבי"ט (חלק א', סימן קמ"ז), ושאלות-ותשובות הרמ"ז (סימן מ"א), ושאלות-ותשובות רדב"ז (חלק ג', סימן תקי"א), ושאלות-ותשובות ב"י (דיני כתובות, סימן י"ד, דיבור המתחיל "ומה גם"), ושאלות-ותשובות משיב דבר (חלק ב', סימן ס"ו), עיין שם].

והנה לאחרונה נדעזע כל העולם ומלואה נגד מעשה האלימות והרציחות שעשו כמה מחבלים – שלוחיו של מנהיגם הרשע והאכזר הרוצח "בין" (דין) "לדין" ימח-שמו – שהשמיע בברירות נגד עולם ומלואה: שהוא מנהל מלחמה נגד עם ישראל כולו (ה' ישמרנו). ועל אף שכל העמים עומדים במלחמה אדירה נגדו – זה כמה שנים (שכל חודש עולה לביליאן דולר!) – עדיין לא הצליחו לתפסו (ואפילו אם יתפסו אותו, הרי תלמידיו ושלוחיו כבר מסתובבים מוסווים לאלפים בכל פינות הארץ; ה' ישמרנו).

וידוע שכל פורעניות שבא לעולם – כולם הם שלוחיו של הקדוש ברוך הוא, ושום רשע אין לו שליטה להרע – רק אם נותנים לו הכח מלמעלה, וכמו שצועק הנביא (ישעי' י', ח'): הוי אשור שבט אפי, כלומר שכל הרשעים שעמדו על ישראל – אין בכוחם להרע רק כשניתן להם כח מן השמים חס ושלום – שישמשו כ"שבט אפו" של הקדוש ברוך הוא. וזה לשון מדרש תהילים (מזמור י"ב): פלטה נפשי מרשע חרבך, מאותו רשע שהוא חרבך – שעשית לרדות בעולמך, כמה דאת אמר "הוי אשור שבט אפי", עד כאן לשונו.

והנה ידוע דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, ויש רמז ברור ונפלא בתורתנו הקדושה, שהכח שניתן להרשע הזה "בין" "לדין" (ימח שמו) – הוא עקב סיבת החטא הנורא של קלקול המשפטים – וכמו שהזהירו אותנו חכמינו זכרונם לברכה בברירות, דכל "צרות רבות" ו"פורעניות" שבדור – באים בשביל זה וכנזכר לעיל. דהנה כתיב (דברים י"ז, ח'): כי יפלא ממך דבר ל"משפט", בין דם לדם, "בין דין לדין" וגו'. הנה, הרואה יראה דבפסוק זה כתוב במפורש שמו של אותו רשע "בין" "לדין" – אלא דמלת "דין" מפסקת בין שני המלות "בין לדין" ("בין" – דין – "לדין").

והרמז ברור: דאם יש "דין" למטה – שמקיימים מצות ה"דינים" ביישרות וכדבעי למיהוי, אז מלת "דין" נשארת על מכונה ומקומה הראוי – וממילא היא מפסקת בין שני התיבות של שמותיו של אותו רשע ("בין" - "לדין") – ומפרדת ביניהם שלא יהי' בו כח לשלוט לרעה, ואז – אין "דין" למעלה – דאין נותנין לו כח מלמעלה להרע – וכנ"ל מדברי חכמינו זכרונם לברכה, דהרי ה"דין" (שמקיימין אותה כראוי) – מפסקת בין שני המלות של שמותיו: "בין לדין" – ועל ידי זה מתבטל ותש כוחו של אותו רשע שלא יהי' בכוחו להרע.

אבל אם חס ושלום אין "דין" למטה – שמקלקלין ומעוותים את מהלך המשפטים – וכדברי חכמינו זכרונם לברכה הנזכרים לעיל, אז מסירין על ידי זה את מלת "דין" ממקומה – שלא תהא מפסקת בין שני שמותיו של "בין לדין" – אלא שמתחברין יחד, ואז יש דין למעלה – שחס ושלום מתגבר כוחו של הרשע הזה – במה שמחברין יחד התיבות של שמו (על ידי העדר מלת "דין" מביניהם) – ונעשה שבט אפו של הקדוש ברוך הוא. וזהו רמז ברור – על דברי חכמינו זכרונם לברכה הנזכרים לעיל: שכל "צרות רבות" שבדור –

הכולל שליטתו של אותו רשע ימח-שמו – הוא בסיבת החטא של "עיוות
הדין" ה' ישמרנו.

האם ידעת? הפלגת הפגם של החטא

דעיוות הדין, כפי המתואר בדברי חז"ל:

תטה משפט גר עניין לאו בפני עצמו וכל השאר בלאו אחד (ע"פ יראים קפו (רמ), קצד-רטז (קמא)).

ה. אמר הקדוש ברוך הוא, לא דיין לרשעים שנוטלין ממון מזה ונותנין לזה שלא כדין, אלא שמטריחין אותי להחזיר ממון לבעליו, (אוצר המדרשים קל"ח י').

ו. ברעיא מהימנא ספר במדבר פרשת נשא דף קכה ע"ב, וזה לשונו: א"ל רעיא מהימנא באומאה עלך בשמא דידו"ד, לא תאחר בכל יכולתך = דהא אנא בצערא סגי, ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי - לאפקא לי מהאי צערא... בהאי קבורה דאתמר עלי ויתן את רשעים קברו ולא אשתמודען בי ואני חשיב בעינייהו בין ערב רב רשיעייא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בינייהו בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעייין על ישראל עאנא דקב"ה דאתמר בהו ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ולית לון יכולת למעבד טיבו עם ת"ח, ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יהבין לון באתרין סגיאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון, ואפילו חיי שעה, וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים בניים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות, דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוח בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל, גזלנין מארי שוחד, דאינון דייבין רישי עמא - כי מלאה הארץ חמס מפניהם עלייהו אתמר היו צריה לראש, באומאה עלך זמנא תניינא בחי יי' צבאות אלקי ישראל יושב הכרובים דכל אליו מלין לא יפלון מפומך בכל יכלתך למללא בהון קמי קב"ה ולאחזאה דוחקא דלהון. ע"כ.

א. בזוהר חלק ב דף קיז ע"א וזה לשונו: כל דיין דלא דן דין אמת לאמתו, דא איהו כאילו אשליט סמא"ל בעלמא, (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה, ואפיל שכינתא עמיה, ויקים גיהנם בת זוגיה דסמא"ל עם סמא"ל.

ב. במסכת סנהדרין דף ז' ע"א וזה לשונו: כל דיין שאינו דן דין אמת לאמיתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל, (רמב"ם סנהדרין כ"ג ט' טור שלחן ערוך חושן משפט ח' ב').

ג. ברש"י ויקרא (פרק יט פסוק לה) לא תעשו עול במשפט - אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול במשפט ומהו משפט השנוי כאן היא המדה והמשקל והמשורה מלמד שהמודד נקרא דיין שאם שיקר במדה הרי הוא כמקלקל את הדין וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרם ותועבה וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין מטמא את הארץ ומחלל את השם ומסלק את השכינה ומפיל את ישראל בחרב ומגלה אותם מארצם.

ד. בסמ"ג - חלק מצות לא תעשה - מצוה רו: לא תטה משפט גר יתום (דברים כד, יז): רמב"ם ל"ת רעה, רפ, סמ"ק רלב, יראים קפו (רמ), קצד, רטז (קמא), חנוך פא, רלג: כתוב בפרשת קדושים לא תעשו עול במשפט ותניא בתורת כהנים (קדושים פרק ד) המעול משפט נקרא חמשה שמות עוול משוקץ שנאוי חרם תועבה וכנגדן גורם חמשה דברים מטמא את הארץ ומחלל את השם ומסלק את השכינה ומפיל את ישראל בחרב ומגלה אותם מארצם וכולם דורש שם מן המקרא והרי לאו זה בכלל לא תטה משפט כל המטה משפט אחד מישראל עובר בשני לאוין לא תעשו עול במשפט ולא תטה משפט ואם היה אביון עובר בשלשה לאוין שנ' לא תטה משפט אביון בריבו ואם היה גר עובר בד' לאוין שנ' לא תטה משפט גר ואם היה יתום עובר בה' לאוין שנ' משפט גר יתום וראוי למנות כאן שני לאוין בלבד לא